

Posudek vedoucího práce

Tucaković, Jana, *Paměť a identita Václavského náměstí*. Praha: FHS UK 2023, 77 stran.

Diplomová práce Jany Tucaković se zabývá nebo spíše měla by se zabývat pamětí a identitou Václavského náměstí (dále jen VN), jednoho z nejvýznamnějších veřejných prostorů Prahy i České republiky. VN je pro autorku místem tvoření a přetváření národní identity a podiem pro politické vyjednávání, čímž předznamenává pozdější velmi problematické pasáže své práce. To je v krátkém úvodu (s. 7-8) ještě umocněno tím, že se chce autorka zaměřit na dva hlavní narativy: „oficiální“ a „disidentský“. Je opravdu míněno vážně, že lze v dnešní době mluvit o některém z narativů jako disidentském?

Teoretická část (s. 9-15) je chaotickou asambláží s řadou neúplných nebo ambivalentních závěrů. Nejprve se autorka obrací na Igora Kopytofffa a jeho koncept komodifikace, z níž jsou vyňaty sakrální oblasti, které nemohou být objektem směny (s. 9). Znamená to, že autorka chápe VN výlučně jako sakrální prostor, který by neměl být předmětem žádného typu komodifikace? Hned v dalším kratičkém odstavci je zmíněn turismus jako komodifikační nástroj VN s naznačením Doxeyho schématu. V celém kontextu teoretické kapitoly je tato zmínka úplně zbytečná, jelikož bez hlubšího propracování působí banálně. Známy citát z Orwellovy knihy *1984* má evokovat co? Na koho tím autorka míří a s jakým záměrem? Následuje chaotická směsice konceptů vztahujících se k národní identitě, etnicitě, nacionalismu, globalizaci (Appadurai), jinakosti (Said) atd. Jak souvisí pět Appaduraiových *-scapes* s „nedávnými událostmi na Ukrajině? Jak souvisí např. tvrzení, že: „*Rusko mluví o tom, že se vymaňuje z podřízenosti anglosaské hegemonii a usiluje o vytvoření egalitárního světového uspořádání*“ (s. 14) s tématem práce: paměti VN? Poslední odstavce této části předznamenávají pozdější ideologickou linii uvažování, která se kromě četných zavádějících a zjednodušených klišé zcela odchyluje od tématu.

V metodologické a etické kapitole (s. 16-19) se vše dále rozvádí. Nejprve zmínka o autorčině pozici jako *halfie*, osobě, která žije dlouho mimo svou zemi původu, ale uchovává si svůj jazyk, kulturu atd. Metodologicky se snaží svůj přístup opřít o Burawoyovu metodu roztaženého případu (*extended case method*), která je ale mnohem sofistikovanější, než jak stručně autorka naznačuje, ale především se uplatňuje v jiných situacích. V etické rovině se snaží autorka svou pozici ospravedlnit tezí francouzského filosofa Alaina Badiou: „*každá absolutizace moci dobra vytváří zlo*“ (s. 18). Zdá se, že opět ocitáme zcela mimo vytýčený rámeček práce.

Nejdlejší je část autorkou nazvaná etnografická (s. 28-69), z níž je snad nejzajímavější pouze její úvod. V něm se autorka vrací do svých toulek po VN, důkladným seznamováním se s tímto prostorem a odkazem na svůj původní diplomní záměr (z října 2016) vycházející z krátkého časosběrného snímku VN (s. 27-29). Tím výčet jakýs takýs pozitiv končí. Následuje roztržitěná změť úryvků z rozhovorů několika osob, které se účastnily loňských demonstrací, z nichž jedna vystupovala proti vládě, druhá za obranu demokratické společnosti. V této části je tak velké množství nepatřičných tvrzení a citací, že je nelze uvádět všechny. Tak například: „*nejvíce jsem se ztotožnila s výpovědí Jitky,...*“ (s. 43), „*svoboda je neustálé usilování o rovnostářskou společnost*“ (s. 44), „*pan Miroslav získal mé sympatie...*“ (s. 48), „*Lukáš se opět pustil do světa fantazie, kde probíhá konflikt. Nemá to žádnou oporu v realitě. Z tohoto důvodu si myslím, že právě Chvilkaři by se dali označit za obchodníky se strachem, aniž by o to usilovali. Tento strach ale vytváří západní propaganda, ne ta ruská. Nalijme si čistýho vína. Historicky Amerika a NATO rozhodují, zda bude někde válka, ať už to ty místní chtějí nebo ne.*“

I v tomto případě je válka záležitostí kolektivního západu, který na území Ukrajiny vede proxy válku s Ruskem. Nepodporovat mírová jednání je z mé perspektivy naprosto “callous”, když už ne vůči lidským životům ztraceným ve válce, tak alespoň ve vztahu ke stále se zvětšujícímu počtu českých domácností, které pociťují ekonomické dopady války...” (s. 55-56) atd. atd.

Závěrem musím konstatovat, že původní výzkumný záměr Jany Tucaković (dříve Mitrjukove) byl zcela jiný. Původně se měla zabývat konceptem turismu a cestování firmy *Daytrip Europe Ltd.* a tím, jak ovlivňuje své zaměstnance. Výzkum měl být tedy ukotven v antropologii turismu, nikoli v diskurzích, které jsou konečným produktem autorčina úsilí. Ten je z mnoha důvodů zcela jiný, než bylo původně zamýšleno. Takto předloženou práci nemohu v žádném případě doporučit k úspěšné obhajobě a navrhuji hodnocení ***neprospěla***.

V Praze, 24. 1. 2023.

Marek Halbich, Ph.D.